

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.010.06.2016
P/16/089

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/16/089 Rekultywacja i zagospodarowanie terenów pogórnich byłego wyrobiska Piaseczno – Kopalni Siarki Machów S.A. w likwidacji.

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.

Kontroler Mariusz Twardowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli z dnia 1 czerwca 2016 r. nr LRZ/37/2016.

(dowód: akta kontroli str. 1)

Jednostka kontrolowana Urząd Gminy w Łoniowie, Łoniów 56, 27 – 670 Łoniów, zwany dalej: „Urzędem”.

Kierownik jednostki kontrolowanej Wójtem Gminy Łoniów od dnia 16 listopada 2006 r. jest Pan Szymon Kołacz.
(dowód: akta kontroli str. 2)

Okres objęty kontrolą Od 2010 roku do dnia zakończenia kontroli z uwzględnieniem zdarzeń przed tym okresem, które miały wpływ na działalność objętą kontrolą.

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli działania Urzędu, w okresie od 1 stycznia 2010 r. do dnia zakończenia niniejszej kontroli, podejmował działania zgodne z wnioskami Kopalni Siarki Machów S.A. w likwidacji¹, które odpowiadały kierunkom i założeniom rekultywacji terenów pogórnich wyrobiska Piaseczno, określonym decyzją Starosty Sandomierskiego z dnia 5 kwietnia 2005 r. Działania te nie uwzględniały kompleksowo – w zagospodarowaniu przestrzennym, zarządzaniu kryzysowym i planach ochrony środowiska – zagrożeń ze strony tego wyrobiska. Było to związane z brakiem wskazań tych zagrożeń przez inne uprawnione podmioty, m.in. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Zagrożenia dla obszaru leja depresji wynikające z możliwego negatywnego oddziaływania wyrobiska Piaseczno (podtopienia), wskazane zostały w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego² nie obejmowały jednak całego obszaru zagrożonego podtopieniami. W związku z tym brak było możliwości zahamowania na tych terenach procesów budowlanych, realizowanych na podstawie decyzji o warunkach zabudowy, co ograniczało możliwości kształtowania polityki przestrzennej na tych terenach.

W okresie objętym kontrolą, dla terenów nieobjętych mpzp położonych w obszarze leja depresji wydano 153 decyzje o warunkach zabudowy, które obejmowały działki o łącznej powierzchni 76 ha oraz 8 decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego,

¹ Kopalnia.

² Dalej także: Mpzp.

dla nieruchomości o łącznej powierzchni 2 ha. Stanowiło to 2,4% obszaru leja depresji, nieobjętego mpzp. Projekty decyzji uzgodniono w trybie art. 53 ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*³. Projekty decyzji uzyskały pozytywne opinie Świętokrzyskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach oraz Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Zagrożeń związanych z wyrobiskiem Piaseczno nie uwzględniono w Gminnym Planie Zarządzania Kryzysowego oraz Programie Ochrony Środowiska.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

1. W gminie Łoniów w okresie objętym kontrolą obowiązywały następujące dokumenty planistyczne dotyczące obszarów leja depresji wyrobiska Piaseczno:

a) Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łoniów z dnia 27 czerwca 2000 r. (uchwała Nr VII/83/2000), wraz ze zmianami:

- zmiana Nr 1 z dnia 29 grudnia 2009 r. obejmująca obręb geodezyjny Łoniów (uchwała Nr XXXII/204/2009),
- Nr 2 z dnia 29 grudnia 2011 r. obejmująca aktualizację polityki przestrzennej w granicach sołectwa Jasienica (uchwała Nr XVI/86/11),
- Nr 3 z dnia 11 lipca 2013 r. obejmująca aktualizację polityki przestrzennej w granicach sołectwa Jasienica i Świniary (uchwała Nr XXXII/181/2013),
- Nr 4 z dnia 27 sierpnia 2014 r. obejmująca aktualizację polityki przestrzennej w granicach sołectwa Krowia Góra i Zawidza (uchwała Nr XLIX/245/14).

Powyższe zmiany studium nastąpiły na podstawie art. 32 ustawy opizp. Ocena aktualności Studium oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dokonana była w 2014 r. (uchwała Nr LI/253/2014 Rady Gminy z dnia 15 października 2014 r.). Przyczyną dokonanych czterech zmian w studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów, (które są aktualne dla terenów oddziaływania wyrobiska Piaseczno) było to, że uwarunkowania ujęte w studium uległy zmianie, w związku z tym wymagana była aktualizacja obowiązującego studium w zakresie zgodności z obowiązującymi przepisami.

b) Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- z dnia 11 lipca 2013 r. dla terenu części Jasienica i Świniary (uchwała Nr XXXII/182/2013),
- z dnia 11 września 2013 r. dla terenu części Jasienica i Świniary (uchwała Nr XXXV/195/2013),

c) Zmiany miejscowego planu zagospodarowania:

- III zmiana z dnia 25 września 1996 r. (uchwała Nr XX/165/96),
- IV zmiana z dnia 17 czerwca 1998 r. (uchwałą Nr XXXI/124/98),
- V zmiana z dnia 29 grudnia 2001r. (uchwała Nr XXX/161/2001)⁴

Przyczyną wprowadzenia dwóch planów miejscowego zagospodarowania przestrzennego terenu części Jasienica i Świniary z dnia 11 lipca 2013 r., terenu

³ Dz. U. z 2016 r. poz. 778 ze zm., zwana dalej opizp.

⁴ Ww. zmiany dotyczyły zmian miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego z 1988 r., który wprawdzie utracił moc, lecz zmiany wprowadzone do tego planu po dniu 1 stycznia 1995 r. zachowały moc w związku z przepisami art. 67 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139 ze zm.), a następnie art. 87 ust. 1 ustawy opizp.

części Jasienica i Świniary z 11 września 2013 r. były potrzeby inwestycyjne zgłaszane przez właścicieli nieruchomości. Wnioski właścicieli dotyczyły głównie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i zagrodową, usług komercyjnych, usług publicznych oraz przemysłu.

Przyczyną wprowadzenia ww. zmian było to, iż:

- III zmiana z dnia 25 września 1996 r. wynikała z potrzeb inwestycyjnych właścicieli nieruchomości, wnioski dotyczyły głównie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i zagrodową, oczyszczalnię ścieków, eksploatację piasków, tereny dla zaplecza lasów państwowych, tereny usług,

-IV zmiana z dnia 17 czerwca 1998 r. wynikała z potrzeby zagospodarowania terenów po nieczynnej kopalni siarki Piaseczno – wnioski dotyczyły głównie terenów przewidzianych do rekultywacji po wyrobisku Piaseczno, terenów usługowych, terenów pod budowę urządzeń obsługi, terenów rekreacyjnych oraz terenów pod plażę, pole namiotowe bazę sprzętu wodnego⁵,

- V zmiana z dnia 29 grudnia 2001 r. wynikała z potrzeb inwestycyjnych właścicieli nieruchomości, wnioski dotyczyły głównie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i zagrodową, tereny pod rozbudowę szkoły podstawowej,

- zmiany Nr 1 z dnia 30 kwietnia 2013 r. i Nr 2 z dnia 2 lipca 2015 r. wynikały również z potrzeb inwestycyjnych właścicieli nieruchomości, wnioski dotyczyły głównie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, terenów pod zabudowę usługowo - mieszkaniową oraz tereny usług.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego dla wyrobisko Piaseczno:

- w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego projektowany jest ekosystem wodny,

- w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego teren nieczynnej kopalni Piaseczno jest proponowany do rekultywacji poprzez wykonanie następujących zadań: wyprofilowanie skarp wyrobiska, przebudowę systemu odwodnienia wyrobiska, budowę instalacji do produkcji i transportu emulgatu iłowego, wypełnienie dennej części wyrobiska tworzywem iłowo-alkalicznym, wykonanie warstwy izolującej, budowę systemu melioracyjno – drenażowego, zapełnienie zbiornika wodą, zagospodarowanie zbiornika i terenów przyległych. Teren nieczynnej kopalni „Piaseczno” obejmował obszar częściowo obrębu ewidencyjnego: Piaseczno, Chodków Stary, Chodków Nowy, Przewłoka i Kępa Nagnajewska.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego dla terenów objętych oddziaływaniem leja depresyjnego:

- w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego tereny o zróżnicowanych warunkach do rozwoju rolnictwa, tereny osadnictwa wiejskiego z ograniczeniami przeciwpowodziowymi, droga powiatowa, droga gmina, teren zagrożeń powodziowych, droga krajowa ze strefą uciążliwości, obiekty i korytarze przebiegu urządzeń infrastruktury technicznej, tereny przemysłu i usług, tereny eksploatacji złóż.

- w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego: projektowana zieleń izolacyjna wokół zbiornika, tereny pod urządzenie plaży piaskowej przy zbiorniku, baza sprzętu wodnego, projektowane pole namiotowe wyposażone w odpowiednie urządzenia sanitarne. Ustalenia realizacyjne dotyczące gospodarki wodnej i melioracji: wyznacza się cztery obszary systemu drenażowo-melioracyjnego.

⁵ Powierzchnia objęta tą zmianą to 201,62 ha plus, *powierzchnia nieokreślona*” jak zapisano w tekście zmiany.

Obszary systemu drenażowo-melioracyjnego połączone będą siecią rowów melioracyjnych i pompowni. Rowy główne będą mieć przekrój trapezowy o szerokości w dnie 1,0 m, nachylenie skarp 1:2 i średniej głębokości licząc od powierzchni terenu. Rowy drugorzędne niewidoczne na rysunku planu będą mieć przekrój trapezowy, lecz szerokość w dnie 0,5 m. Wyznacza się teren pod lokalizację 3 pompowni wody. Pompy będą tłoczyć wodę z kanałów do rurociągu przebiegającego pod wałem przeciwpowodziowym Wisły. Każda pompownia wyposażona zostanie w zbiornik wyrównawczy o pojemności 1.000 – 3.300 m³. Woda przetłoczona przez wał odpływać będzie do Wisły grawitacyjnie kanałem trapezowym o szerokości dna 3,0 m. Wykonane budowle regulacyjne skoncentrują koryto rzeki i wyeliminują bądź mocno ograniczą erozję brzegów. Szczegółowe warunki techniczne realizacji inwestycji określone zostały w projekcie technicznym sporządzonym przez „Hydroprojekt” Warszawa z 1997 r.

(akta kontroli str. 3 – 6, 135)

W odpowiedzi na pytanie: *czy brano pod uwagę, że po zaprzestaniu działalności górniczej poziom wód na tym terenie może wrócić do stanu pierwotnego, co może spowodować konieczność zaprzestania podjętej działalności (np. zlikwidować sady, wyburzyć budynki)?* Wójt Gminy Łonów – Pan Szymon Kołacz stwierdził, iż *nie brano pod uwagę zaprzestania działalności górniczej, a co za tym idzie powrotu poziom wód do stanu pierwotnego i możliwości zaprzestania podjętej działalności zagospodarowania pobliskich terenów.*

(akta kontroli str. 18 - 22)

Kopalnia Siarki „Machów” S.A. w likwidacji skierowała do Urzędu następujące pisma: z dnia: 6 lipca 2007 r., 18 czerwca 2009 r. oraz z dnia 16 kwietnia 2015 r., dotyczące zmian w mpzp Gminy Łonów.

Pismem z dnia 6 lipca 2007 r. Kopalnia wniosła o wprowadzenie następujących zapisów do mpzp aktualizujących: wykonanie pełnej izolacji skarpi serii chemicznej w wyrobisku, wykonanie systemu drenażowo – odwodnieniowego i kanalizacji na terenach zagrożonych podtopieniem, ustalenie realizacyjne komunikacji, tj. drogi opaskowej wokół zbiornika wodnego Piaseczno, zmianę przeznaczenia gruntów leśnych położonych na terenie Lasów Państwowych na cele nierolnicze i nieleśne. Kopalnia poinformowała, iż przewiduje się konieczność przemieszczenia około 900 tys. m³ ilów oraz, że tereny otaczające wyrobisko poeksploatacyjne w Piasecznie chronione będą przed podtopieniami za pomocą systemu rowów odwadniających sieci podstawowej i drenami szczegółowej sieci melioracyjnej, oraz wybudowaniem kanalizacji w terenach zabudowanych, skutkiem, czego obszary zagrożone podtopieniami nie ujawnia się.

Pismem z dnia 24 lipca 2007 r. Wójt Gminy Łonów poinformował Kopalnię, iż wprowadzenie przedmiotowych zmian nastąpi po podjęciu przez Radę Gminy uchwały o przystąpieniu do sporządzenia mpzp Gminy Łonów w zakresie terenów po byłej Kopalni Siarki w „Piasecznie”. O terminie przystąpienia do sporządzenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego w przedmiotowej sprawie Wójt Gminy Łonów informuje poprzez wywieszenie informacji na tablicy ogłoszeń w danej miejscowości, oraz w prasie.

Pismem z dnia 18 czerwca 2009 r. Kopalnia poinformowała Urząd, iż zmiany w miejscowym planie ogólnego zagospodarowania przestrzennego powinny obejmować rezygnację z deponowania popiołów z Elektrowni Połaniec w wyrobisku i emulgatu ilowego, który w obowiązującej wersji miał być górną warstwą uszczelniającą dno przyszłego zbiornika wodnego oraz budowę lewarowego dopełnienia wyrobiska „Piaseczno”.

Pismem z dnia 23 lipca 2009 r. Wójt Gminy Łoniów zwrócił się do Kopalni z zapytaniem, w jakiej wysokości może ona partycypować w kosztach przy sporządzeniu przedmiotowej zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Kopalnia nie udzieliła odpowiedzi na ww. pismo Wójta.

Pismem z dnia 16 kwietnia 2015 r. Kopalnia wniosła o zmianę miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego w zakresie zapisów dotyczących tworzonego zbiornika wodnego Piaseczno, tj.: usunięcia z planów zapisów dotyczących wykorzystania popiołów z Elektrowni Połaniec do wypełnienia dennej części wyrobiska i wykonania warstwy uszczelniającej z emulgatu ilowego, usunięcia z planu rzędnej piętrzenia wody w zbiorniku Piaseczno do poziomu +146m n.p.m.

Pismem z dnia 8 maja 2015 r. Wójt Gminy Łoniów poinformował Kopalnię, iż wprowadzenie przedmiotowych zmian nastąpi po podjęciu przez Radę Gminy uchwały o przystąpieniu do sporządzenia mpzp Gminy Łoniów w terminie nieokreślonym oraz że o terminie przystąpienia do sporządzenia mpzp w przedmiotowej sprawie Wójt Gminy Łoniów poinformuje poprzez wywieszenie informacji na tablicy ogłoszeń w danej miejscowości, oraz w prasie. Do dnia zakończenia kontroli Gmina nie przystąpiła do sporządzenia mpzp w zakresie wnioskowanych zmian.

(akta kontroli str. 7 -15, 135)

Pan Szymon Kołacz - Wójt Gminy Łoniów wyjaśnił, iż *Gmina Łoniów nie podjęła żadnych czynności w zakresie zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dotyczących wyrobiska po Kopalni Piaseczno, z powodu braku środków finansowych na ten cel. Gmina Łoniów ma również obawy, co do zmiany MPZP, ponieważ Spółka dotychczas nie przedstawiła jednoznacznego planu zakończenia likwidacji wyrobiska i zabezpieczenia terenów przyległych, a także nie wykazała, że zmiany w MPZP a tym samym w sposobie rekultywacji wyrobiska utrzymają kierunek rekultywacji zmierzający do utworzenia zbiornika o przeznaczeniu rekreacyjnym. Niepokój Gminy powoduje również fakt, że Spółka podjęła prace rekultywacyjne w sposób nieprzewidziany w MPZP a jej wniosek zmierza do zalegalizowania tych działań.*

(akta kontroli str. 16-17)

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że w okresie, gdy prowadzona była opisana wyżej korespondencja z Kopalnią w sprawie zmian mpzp (2009-2015) Gmina uchwałała mpzp dla innych terenów⁶.

(akta kontroli str. 3 – 15)

Pan Szymon Kołacz - Wójt Gminy Łoniów w odpowiedzi na pytanie: „od kiedy na obszarze oddziaływania leja depresji wyrobiska Piaseczno rozpoczął się proces zagospodarowania tego terenu, w wyniku, którego powstały tam sady i obiekty gospodarcze?” – stwierdził, iż *proces zagospodarowania terenów leja depresji wyrobiska Piaseczno rozpoczął się latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych dwudziestego wieku wraz z intensywnym rozwojem przemysłu wydobywczego siarki.*

(akta kontroli str. 18 - 22)

W archiwum Urzędu najstarsze dokumenty dotyczące pozwoleń na budowę w terenach oddziaływania leja depresji „Wyrobiska Piaseczno” pochodzą z lat 1976 - 1986. Jak stwierdził Andrzej Swajda - Sekretarz Gminy *w odniesieniu do kwestii wydawania pozwoleń na budowę w miejscowościach leżących na terenie leja*

⁶ M.in. mpzp - z dnia 29 grudnia 2009 r. dla miejscowości Łoniów i Łoniów Kolonia (uchwała Nr XXXII/205/2009), z dnia 11 lipca 2013 r. dla terenu części Jasienica i Świniary (uchwała Nr XXXII/182/2013) oraz z dnia 11 września 2013 r. dla terenu części Jasienica i Świniary (uchwała Nr XXXV/195/2013).

depresyjnego wyrobiska po kopalni siarki w Piasecznie wyjaśniam, że gmina Łoniów powstała w wyniku reformy administracyjnej kraju z 1972 roku, która zlikwidowała gromady i przywróciła gminy. 1 stycznia 1973 roku powstała gmina Łoniów z gromad: Łoniów, Sulistawice i Świniary Stare. 1 lipca 1977 roku wróciły do gminy Łoniów wioski z byłej gromady Chodków tj. Piaseczno, Chodków Stary i Nowy, Łązek, Przewłoka i Kępa Nagnajewska (wszystkie znajdują się na terenie leja depresyjnego) znajdujące się dotychczas w gminie Baranów Sandomierski. 1 września 1977 roku, w wyniku kolejnej reformy administracyjnej zlikwidowano gminę Łoniów, a miejscowości włączono do gminy Koprzywnica. Na podstawie § 2 pkt. 6 lit. c Rozporządzenia Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 13 października 1981 roku w sprawie zmiany granic [...] z dniem 1 stycznia 1982 roku została utworzona gmina Łoniów i funkcjonuje w tym kształcie do dnia dzisiejszego. Reasumując powyższe, w okresie do 1.07.1977 r. dla wiosek z byłej gromady Chodków pozwolenia na budowę wydawała gmina Baranów Sandomierski, a od 1.09.1977 r. do 31.12.1981 r. dla wszystkich wiosek gminy Łoniów pozwolenia na budowę wydawała gmina Łoniów. [...] Nadmieniam, iż w archiwum gminnym nie posiadamy dokumentów w tym zakresie starszych niż wydanych przed 1976 rokiem.

(akta kontroli str. 110 - 134)

Urząd nie posiada żadnej korespondencji kierowanej przez osoby fizyczne i prawne zainteresowane realizacją inwestycji dotyczącej wyrobiska Piaseczno.

Zarówno w Studium jak i mpzp ograniczono tereny wszelkiej zabudowy na terenach zagrożonych powodzią rzeki Wisły.

(akta kontroli str. 5)

W odpowiedzi na pytanie: czy wystąpiły potrzeby dokonania zmian w zagospodarowaniu terenów gminy w związku z zagrożeniem podtopieniami i osuwiskami, (jeśli tak to, kto i w jakiej formie je zgłaszał)? Wójt Gminy Łoniów – Pan Szymon Kołacz stwierdził, iż nie wystąpiła potrzeba dokonania zmian w zagospodarowaniu terenów gminy w związku z zagrożeniem podtopieniami i osuwiskami, problemy takie nie były zgłaszane.

(akta kontroli str. 18 -22)

2. Pismem z dnia 20 maja 2015 r Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie przekazał do Urzędu dane o terenach zalewowych, mapy zagrożenia powodziowego.

W przekazanych mapach zagrożeń powodziowych nie był informacji o zagrożeniach ze strony wyrobiska Piaseczno. Mapy dotyczyły jedynie zagrożeń wynikających ze strony rzeki Wisły.

(akta kontroli str. 23 – 24, 136)

Pan Szymon Kołacz - Wójt Gminy Łoniów stwierdził, iż nie wprowadzono do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i mpzp obszarów bezpośredniego zagrożenia podtopieniami od wyrobiska Piaseczno i powodzią, określonych przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie na podstawie ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy Prawo wodne, w związku z brakiem środków finansowych przeznaczonych na ten cel.”

W okresie objętym kontrolą Rada Gminy nie podejmowała inicjatywy w sprawie zmian mpzp i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy.

(akta kontroli str. 18 - 22)

3. Kierunek rekultywacji wyrobiska Piaseczno, określony został decyzją Starosty Sandomierskiego 5 kwietnia 2005 r. Założenia dotyczące rekultywacji to:

1) Ustalić dla wyrobiska końcowego byłej Kopalni Siarki „Piaseczno” wodnego kierunku rekultywacji o charakterze rekreacyjnym.

2) Dla części zwałowiska wewnętrznego i obrzeży zadrzewieniowo Łąkowych kierunku rekultywacji o charakterze rekreacyjnym na terenie wsi: Chodków Nowy, Chodków Stary Piaseczno i Przewłoka w gminie Łoniów oraz na terenie wsi Krzcin gmina Koprzywnica o ogólnej powierzchni około 210 ha.

3) Zobowiązać Kopalnię Siarki „Machów” w Tarnobrzegu do opracowania projektu technicznego rekultywacji byłej Kopalni Siarki „Piaseczno” dla ustalonego w pkt. 1 i 2 decyzji kierunku rekultywacji.

4) Zobowiązać Kopalnię Siarki „Machów” w Tarnobrzegu do wykonania rekultywacji byłej kopalni Siarki „Piaseczno” w terminie 5-ciu lat od uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Obowiązujące na terenie gminy Łoniów dokumenty planistyczne studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i mpzp uwzględniają zagrożenia podtopieniami od wyrobiska Piaseczno, wynikające z przyjętego kierunku rekultywacji określonego decyzją Starosty Sandomierskiego 5 kwietnia 2005 r. oraz powodzią od rzeki Wisły. Na mapach będących załącznikami do ww. dokumentów oznaczono zasięg leja depresji wód III i IV rzędowych.

(akta kontroli str. 5, 108-109)

4. W latach 2010 – 2015 Urząd w związku z opracowaniem studium i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów leja depresji wydatkował łącznie 179.608,53 zł (2010 r. -20.000,00 zł, 2011 r. -22.140,00 zł, 2012 r. -9.717,00 zł, 2013 r. -54.784,00 zł, 2014 r. -54.474,00 zł, 2015 r. -18.493,53 zł).

(akta kontroli str. 6)

5. W latach 2010 – 2015 Wójt gminy Łoniów dla terenów nieobjętych mpzp w obszarze leja depresji na 153 wnioski złożone o wydanie decyzji o warunkach zabudowy wydał w każdym przypadku decyzję o warunkach zabudowy, z czego 123 inwestorów uzyskało pozwolenie na budowę, pozostałych 30 nie starało się o uzyskanie takiego pozwolenia:

- 2010 r. – 30 decyzji, (z czego 26 decyzji dla inwestycji kubaturowych o powierzchni 11,98 ha i uzyskano 25 pozwoleń na budowę, 2 decyzje dla inwestycji liniowych o powierzchni 10,20 ha i uzyskano 2 pozwolenia na budowę, 2 decyzje dla innych inwestycji o powierzchni 2,37 ha, dla których brak pozwolenia),

- 2011 r. – 35 decyzji, inwestycji kubaturowych o powierzchni 18,08 ha i uzyskano 27 pozwoleń na budowę,

- 2012 r. – 20 decyzji, (z czego 16 decyzji dla inwestycji kubaturowych o powierzchni 9,74 ha i uzyskano 12 pozwoleń na budowę, 3 decyzje dla inwestycji liniowych o powierzchni 2,24 ha i uzyskano 1 pozwolenie na budowę, 1 decyzja dla innych inwestycji o powierzchni 0,16 ha i uzyskano 1 pozwolenie),

- 2013 r. – 27 decyzji, (z czego 22 decyzji dla inwestycji kubaturowych o powierzchni 15,19 ha i uzyskano 15 pozwoleń na budowę, 4 decyzje dla inwestycji liniowych o powierzchni 4,13 ha i uzyskano 2 pozwolenia na budowę, 1 decyzja dla innych inwestycji o powierzchni 0,40 ha, dla której nie wydano pozwolenia),

- 2014 r. – 20 decyzji, (z czego 18 decyzji dla inwestycji kubaturowych o powierzchni 10,34 ha i uzyskano 16 pozwoleń na budowę, 2 decyzje dla inwestycji liniowych o powierzchni 3,62 ha, uzyskano 1 pozwolenie na budowę),

- 2015 r. – 21 decyzji, (z czego 18 decyzji dla inwestycji kubaturowych o powierzchni 10,46 ha i uzyskano 19 pozwoleń na budowę, 3 decyzje dla innych inwestycji o powierzchni 2,91 ha i uzyskano 2 pozwolenia na budowę).

W latach 2010 - 2015 Wójt gminy Łoniów dla terenów nieobjętych mpzp w obszarze leja depresji na złożone 8 wniosków o wydanie decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego wydał w każdym przypadku decyzję o lokalizacji inwestycji celu publicznego, z czego 6 inwestorów uzyskało pozwolenie na budowę, pozostałych 2 nie starało się o uzyskanie takiego pozwolenia:

- 2010 r. – 1 decyzja dla inwestycji liniowej o powierzchni 0,25 ha, dla której wydano pozwolenie na budowę,
- 2011 r. i 2012 r. brak decyzji,
- 2013 r. – 2 decyzje dla inwestycji liniowych o powierzchni 0,5 ha i wydano 1 pozwolenie,
- 2014 r. – 2 decyzje dla inwestycji liniowych o powierzchni 0,5 ha, wydano 1 pozwolenie,
- 2015 r. – 3 decyzje dla inwestycji liniowych o powierzchni 1,0 ha, wydano 3 pozwolenia).

Urząd otrzymywał każdorazowo od Starosty Powiatu Sandomierskiego decyzje o pozwoleniu na budowę.

Szczegółową analizą objęto wydane w latach 2010 – 2015 wszystkie 8 decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz 60 decyzji o warunkach zabudowy. Projekty decyzji o warunkach zabudowy przygotowywane były zgodnie z art.60 ust.4 ustawy opizp przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje.

Projekty decyzji o warunkach zabudowy oraz projekty decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego przygotowywane były zgodnie z art. 50 ust. 4 (decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego) oraz art. 60 ust.4 ustawy opizp (decyzje o warunkach zabudowy).

Do wydawanych decyzji uzgodnionych w trybie art. 53 ust 4 ustawy opizp nie były zgłaszane uwagi Świętokrzyskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach oraz Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Decyzje o warunkach zabudowy nie uwzględniały uwarunkowań wynikających z możliwego oddziaływania leja depresji wyrobiska Piaseczno.

(akta kontroli str. 25 - 65)

Pan Szymon Kołacz - Wójt Gminy Łoniów w odpowiedzi na pytanie: „dlaczego przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy na obszarze oddziaływania leja depresji wyrobiska Piaseczno nie uwzględniono uwarunkowań (zagrożeń) związanych z tym wyrobiskiem?” stwierdził, iż w wydawanych decyzjach nie uwzględniano uwarunkowań wynikających z możliwego oddziaływania leja depresji wyrobiska Piaseczno, ponieważ nie wynikało to z przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

(akta kontroli str. 18 -22)

W latach 2010 – 2015 Urząd na wydanie decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego poniósł łącznie koszty w wysokości 34.452 zł. (2010 r.– 6.400 zł; 2011 r. – 8.750 zł; 2012 r. – 5.000 zł; 2013 r. – 7.250 zł; 2014 r. – 3.212 zł; 2015 – 3.840,00 zł.

W związku z procesem wydawania ww. decyzji nie zgłaszano skarg.

(akta kontroli str. 26)

6. Obszar zbiornika Piaseczno na terenie Gminy Łoniów to ok. 65 ha, obszar leja depresji od wyrobiska Piaseczno wynosi ok. 3.480 ha, z czego tereny zabudowane

to 252,39 ha, co stanowi 7, 25 % obszaru leja, tereny użytkowane rolniczo głównie to sady o powierzchni 2.031,88 ha, co stanowi 60 % obszaru leja, pozostałe tereny to obszar 1 196,24 ha, co stanowi 32,75 % obszaru leja.

(akta kontroli str. 66)

Spółka Pilkington Polska w Sandomierzu zwana dalej: „Spółka” jest użytkownikiem wieczystym gruntów o powierzchni 56,304 ha położonych na terenie gminy Łoniów. Właścicielem powyższych gruntów jest Skarb Państwa. Do 26 maja 1993 r. grunty te były oznaczone symbolem „K”- kopalniane. Jest to zwalka wewnętrzna powstała po kopalni siarki w Piasecznie, na której znajduje się m.in. hałda piasku szklarskiego – o pow. ok. 22 ha - grunty usytuowane w obrębie miejscowości Piaseczno (gmina Łoniów) składające się z działek ewidencyjnych Nr 84/29 i 84/30 (dawny numer 84/15). Aktualnie działka Nr 84/29 została przekazana PGE Dystrybucja S.A Oddział w Rzeszowie, natomiast działka o nr ew. 84/30 zmieniła nr na 84/40. Decyzją Kierownika Urzędu Rejonowego w Sandomierzu z dnia 26 maja 1993 r. dokonano zmiany klasyfikacji gruntów z „K” na „N” - nieużytki. Do 2009 r. Spółka składała deklaracje na podatek od nieruchomości i płaciła podatek według stawek przewidzianych dla gruntów związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą. W dniu 17 grudnia 2009 r. Spółka złożyła korekty deklaracji za okres 2004 - 2009 wykazując grunt o pow. 56,304 jako zwolniony z podatku od gruntów, jako, że grunty te nie są zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej. Równoległe z korektą deklaracji złożono wniosek o stwierdzenie nadpłaty za powyższe lata. Ze względu na to, że grunt jest częściowo utwardzony Spółka powołała biegłego celem dokonania wyceny wartości budowli. Wartość placu betonowego o powierzchni 7.700m² wynosiła 273.100 zł i wysokość podatku od gruntów (w wysokości 2% wartości), ustalono w wysokości 5.462 zł rocznie, zamiast wcześniej naliczonego podatku od gruntów np. za lata 2004 - 2006 w wysokości 349.084 zł. – rocznie. W dniu 30 maja 2010 r. Wójt wydał decyzje stwierdzające nadpłatę podatku za lata 2004-2009.

Na podstawie ugody-porozumienia zawartej przed notariuszem Rp „A” 285/2012 pomiędzy Wójtem Gminy Łoniów a, Prezesem Spółki postanowiono, że podatek od nieruchomości za 2004 r. w kwocie 349.084 zł i odsetki należne w kwocie 85.578 zł będą zwrócone w sposób następujący: kwota 149.084,80 zł zostanie zwrócona do 31 grudnia 2012 r., a następnie pozostałą część kwoty w czterech rocznych ratach począwszy od 2013 r.(po 75.000 lata 2013 – 2015 i 60.578 zł do 31 marca 2016 r.) . Podatek od nieruchomości za lata 2005 - 2009 w łącznej kwocie 2.086.567,52 zł oraz odsetki w kwocie 511.523 zł zwracane będą w kwocie po 100.000 zł rocznie (do 2032 r.), płatna do 31 marca danego roku. Spółka warunkowo zrzekła się roszczenia o zapłatę odsetek naliczonych, począwszy od dnia podpisania porozumienia. Jednakże w przypadku niewywiązywania się przez Gminę z tego porozumienia, a w szczególności w przypadku zaniechania terminowego spłacania którejkolwiek z rat, odsetki będą w całości naliczone ponownie zgodnie z przepisami Ordynacja podatkowa.

W latach 2010 – 2016 Gmina Łoniów uzyskałaby – z tytułu podatku od nieruchomości od Spółki z działki nr 84/40 – kwotę 2.819.789 zł. (tj. 2.852.561 zł za lata 2010 -2011 po 405.389 zł rocznie, za lata 2012 – 2015 po 422.280 zł, za rok 2016 – 352.663 zł., pomniejszone o łącznie kwotę 32.772 zł, tj. 5.462 zł rocznie za lata 2010-2015, płacone przez Spółkę za plac betonowy) gdyby nie decyzja Kierownika Urzędu Rejonowego w Sandomierzu z dnia 26 maja 1993 r., którą dokonano zmiany klasyfikacji gruntów z „K” na „N”.

(akta kontroli str. 67 - 103)

Kopalnia Siarki „Machów” S.A. w likwidacji jest właścicielem i użytkownikiem wieczystym gruntów oznaczonych symbolem „K” – kopalniane, które zajmują powierzchnię 113,98 ha. Są to działki położone w gminie Łoniów, obrębie miejscowości Piaseczno (obejmujące wyrobisko pokopalniane) i częściowo w obrębie miejscowości Przewłoka. W miejscowości Piaseczno działki są oznaczone symbolem „K” o nr: 84/37 – 87,4935 ha, 84/33 – 1,57 ha, 84/34 – 1,93 ha, 84/38 – 0,7062 ha, 84/39 – 0,4574. Pozostałe działki znajdują się w miejscowości Przewłoka.

Łączna naliczona wartość podatku od nieruchomości z gruntów „K” za lata 2010 – 2016 dla gminy Łoniów wynosi: 2.749.533 zł (2010 r. – 251.792 zł, 2011 r. – 250.778 zł., 2012 r. – 259.667 zł., 2013 r. – 399.882 zł., 2014 r. – 538.798 zł., 2015 r. – 524.308 zł., 2016 r. – 524.308 zł).

(akta kontroli str. 104 - 105)

7. Plany rozwoju sieci kanalizacyjnej nie uwzględniały uwarunkowań związanych z wyrobiskiem Piaseczno. Na terenie leja depresji Gmina wybudowała sieć kanalizacyjną o długości około 14 km, w tym wykonano 75 przyłączy na terenie miejscowości Jasienica (długość przyłączy wynosi około 1,5 km) i 180 przyłączy na terenie miejscowości Świniary Stare i Świniary Nowe (długość przyłączy wynosi około 3,2 km). Liczba zbiorników bezodpływowych na terenie leja depresji wynosi 496 sztuk. W latach 2011-2013 na terenie gminy Łoniów zrealizowano budowę sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej wraz z przyłączami do budynków, przepompowni ścieków i przydomowymi urządzeniami zbiornikowo – tłocznymi. W 2017 roku planowana jest budowa około 1 km sieci kanalizacyjnej i 11 przyłączy o długości około 0,2 km w miejscowości Jasienica. Sieć kanalizacyjna grawitacyjna wykonana jest z atestowanych rur utwardzonego niezmiękczonego PCV-U SN* SDR 34, co w pełni zabezpiecza je przed zgnieceniem. Rurociągi tłoczne wykonane są z rur PE ROBUST PIPE PE 100+, SDR17 PN 10, z wbudowaną wkładką miedzianą, co jak twierdzi Sekretarz Gminy Łoniów – Pan Andrzej Swajda: *gwarantuje bezpieczeństwo instalacji dla środowiska gruntowo – wodnego.*

(akta kontroli str. 9 – 11, 106)

8. Zarówno Plan zarządzania kryzysowego dla Gminy Łoniów, (który został zatwierdzony przez Starostę Sandomierskiego w dniu 21 listopada 2011 r.) i Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łoniów (z dnia 4 sierpnia 2011 r.) nie uwzględniają zagrożenia związanego z wyrobiskiem Piaseczno.

(akta kontroli str. 107)

Pan Szymon Kołacz - Wójt Gminy Łoniów wyjaśnił, iż *plan zarządzania kryzysowego z 2011 r. nie uwzględniał zagrożenia związanego z wyrobiskiem Piaseczno, ponieważ teren po kopalni siarki Piaseczno gmina traktowała, jako teren po górniczy zamknięty. Teren ten objęty jest aktualnym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, który określa kierunki rekultywacji tego terenu i zabezpieczenie obszarów przyległych. Realizacja tych założeń leży w dużej mierze w gestii Kopalni Machów, która odpowiada za jego likwidację, również w oparciu o plan likwidacji zakładu górniczego kopalni siarki. Przy opracowaniu aktualizacji planu zarządzania kryzysowego zostaną uwzględnione zagrożenia wynikające z możliwości potopień terenów przyległych. Program ochrony środowiska Ekologicznego Związku Gmin Dorzecza Koprzywianki na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017 nie uwzględniał zagrożenia związanego z wyrobiskiem Piaseczno, ponieważ teren po kopalni siarki Piaseczno gmina traktowała, jako teren po górniczy zamknięty. Teren ten objęty jest aktualnym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, który określa kierunki rekultywacji tego terenu i zabezpieczenie obszarów przyległych. Realizacja tych założeń leży w dużej mierze w gestii kopalni Machów, która*

odpowiada za jego likwidację, również w oparciu o plan likwidacji zakładu górniczego kopalni siarki. Przy opracowaniu aktualizacji programu ochrony środowiska zostaną uwzględnione zagrożenia wynikające z rekultywacji i likwidacji wyrobiska Piaseczno.

(akta kontroli str. 18 - 22)

9. Pan Szymon Kołacz - Wójt Gminy Łoniów w odpowiedzi na pytanie: jakiej podejmowano inicjatywy dla rozwiązania problemów związanych z wyrobiskiem Piaseczno? Wyjaśnił, iż inicjatywą dla rozwiązania problemów związanych z wyrobiskiem Piaseczno było spotkanie zorganizowanym przez Gminę Łoniów w dniu 10 lipca 2013 r., Posłowie z okręgu świętokrzyskiego oświadczyli, że złożą projekt ustawy w sprawie nowelizacji ustawy o zmianie ustawy o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów (Dz.U. poz., 1160) jako projekt poselski. Wynikało to z pilnej potrzeby zapewnienia środków finansowych na pompowanie wody w zbiorniku Piaseczno po pierwszym styczniu 2016 roku.

Ustawą z dnia 14 września 2016 r. o zmianie ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego oraz niektórych innych ustaw⁷ Kopalnię dodano do podmiotów objętych ustawą z dnia 30 sierpnia 2013 r. o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów⁸ - na dofinansowanie działań wykonywanych po zakończeniu prac likwidacyjnych w wyrobisku górniczym Piaseczno.

(akta kontroli str. 18 - 22)

10. W odpowiedzi na pytanie: czy Urząd współpracował z innymi podmiotami (w szczególności z Kopalnią Siarki Machów S.A.) - w związku z rekultywacją terenów wokół wyrobiska Piaseczno? Jakimi były efekty tej współpracy? Pan Szymon Kołacz - Wójt Gminy Łoniów wyjaśnił, iż Gmina podejmowała współpracę z innymi podmiotami (w szczególności z Kopalnią Siarki Machów), która mogła mieć wpływ na przebieg i zakończenie rekultywacji i likwidacji wyrobiska. W okresie od 2010 roku odbyły się dwa spotkania z wieloma zainteresowanymi stronami w sprawie wyrobiska. Pierwsze w lutym 2012 roku, spotkanie zakończyło się bez konkretnych ustaleń. W 2011 roku, gdy ważyła się decyzja o komunalizacji Kopalni Siarki Machów na rzecz Gminy Tarnobrzeg władze Gminy Łoniów podejmowały działania przeciwko tej decyzji wspólnie z innymi zainteresowanymi tj.: Gmina Koprzywnica, Grębów, Nowa Dęba, Baranów Sandomierski, Staszów. Należy też zauważyć, że w odniesieniu do Kopalni Siarki Machów i władz Gminy Tarnobrzeg w okresie od komunalizacji do końca 2014 roku trudno mówić o współpracy ze względu na postawę tych podmiotów. Można to ocenić bardziej, jako kontakty w celu „pilnowania własnych spraw” niż partnerską współpracę. Postawa przejawiała się chęcią, w naszej ocenie jak najszybszego zakończenia prac rekultywacyjnych samego wyrobiska bez rozwiązania problemu zabezpieczenia terenów przyległych przed podtopieniami. Władze Spółki jak i Gmina Tarnobrzeg ewidentnie dążyły do przerzucenia tego obowiązku na inny podmiot w tym między innymi na Gminę Łoniów. Po zmianie władz Gminy Tarnobrzeg i Spółki na przełomie 2014 i 2015 roku kontakty Gminy Łoniów z tymi podmiotami można ocenić, jako bardziej partnerskie, aczkolwiek władze Spółki nadal nie przedstawiły jednoznacznego pomysłu na zakończenie rekultywacji i zabezpieczenia terenów przylegających do wyrobiska.

(akta kontroli str. 18 - 22)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

⁷ Dz.U. z 2016 r. poz. 1592.

⁸ Dz.U. z 2016 r. poz. 1389 ze zm.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W opinii Najwyższej Izby Kontroli, potencjalne zagrożenia dla Gminy Łoniów od wyrobiska Piaseczno jest bardzo istotne dla bezpieczeństwa tego obszaru. Z tego powodu winny mieć odzwierciedlenie w mpzp oraz w Gminnym Planie Zarządzania Kryzysowego i Programie Ochrony Środowiska, jednakże uprawnione podmioty nie wskazały Gminie tych zagrożeń.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁹ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Trzebowniko, dnia maja 2017 r.

Kontroler
Mariusz Twardowski
główny specjalista k.p.

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor
Wiesław Motyka

.....
podpis

⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.